

СКАРБЫ ЗЯМЛІ НАШАЙ

ПРЫРОДА

У даўнія часы Пн частка Усходне-Еўрапейскай раўніны (і сучасная тэрыторыя Беларусі) часткова ці поўнасьцю была пакрыта ледавіком. На думку большасці даследчыкаў, у антрапагенавы перыяд са Скандынаўскага паўвострава на тэрыторыю Беларусі па меншай меры 5 разоў насоўваліся ледавікі, якія часткова ці поўнасьцю перакрывалі яе.

У часы пятага (паазёрскага) зледзянення 95—10 тыс. год таму ледавік дасягнуў Пд мяжы Беларускага Паазер'я. У выніку зледзянення ў асноўным склаўся сучасны рэльеф тэрыторыі Беларусі, раслінны і жывёльны свет.

Час, калі ўпершыню з'явіўся чалавек на тэрыторыі Беларусі, дакладна вызначыць немагчыма. Гэта магло адбыцца ў любы перыяд міжледавікоўя.

У часы позаледавікоўя пачалося засяленне чалавекам усёй тэрыторыі Беларусі. У позаледавікоўе на тэрыторыі Беларусі шырока распаўсюдзіліся бярозава-хваёвыя (на Пн і ў цэнтральнай частцы) і хваёвыя (на Пд) лясы, але клімат заставаўся даволі халодным. У наступным, ужо больш цёплым праемежку часу знікла вечная мерзлата, ледавік адступіў за межы паўднёвай Фінляндыі. На ўсёй тэрыторыі Беларусі шырока распаўсюдзіліся бярозава-хваёвыя і яловыя лясы з дамешкам на Пд шыракалістых парод. На думку шэрагу вучоных, тэмпература паветра ў

ліпені, самым гарачым месяцы на Беларусі, у гэты час была толькі на 2 градусы ніжэй за сучасную.

На тэрыторыі Беларусі вядома да 70 відаў і падвідаў вымерлых сысуноў, рэшткі якіх знойдзены амаль у 200 пунктах рэспублікі. Умоўна іх падзяляюць на 3 групы: віды, што некалі вымерлі і нідзе больш не сустракаюцца (слон паўночны, мамант, шарсцісты насарог, пячорны мядзведзь і інш.), віды, якія калісьці жылі тут, цяпер жа насяляюць іншыя рэгіёны (аўцабык, паўночны алень, дзікабраз і інш.), віды, што жывуць цяпер (зубр еўрапейскі, алень высакародны, воўк, бабёр і інш.).

Ландшафт Чашніччыны — яскрава выражаны ландшафт Беларускага Паазер'я: хваёвыя ўзгоркі, празрыстыя пералескі, масівы цёмнахваёвых лясоў, паша і лугі змяняюцца азёрамі, якіх у раёне налічваецца звыш 70, балотамі і рэкамі.

Паверхня раёна плоскахвалістая, пераважна ў межах Чашніцкай раўніны. На ПдЗ і З тэрыторыя ўзгорыстая. Тут платопадобныя ўчасткі Лукомскага ўзвышша. 34 % тэрыторыі размешчаны на вышыні 160—180 м над узроўнем мора, 50 — ніжэй 160, 10 % — вышэй за 200 м. Глыбіня расчляннення рэльефу да 15 м/км², у некаторых месцах даходзіць да 30—50 м/км². Найвышэйшы пункт у раёне — г. Спаская, якая знаходзіцца за 2 км на Пн ад в. Дабрамыслі Новаза-